

SLOVENSKO BUDE MAŤ PODĽA EK NAJvyšší DEFICIT V ÚNII

Európska komisia (EK) predpovedá Slovensku najvyšší deficit v EÚ na roky 2024 aj 2025 na úrovni vyše 6 % HDP. Podľa jesennej prognózy EK začne Slovensko výrazne zaostávať za Poľskom a Maďarskom, s ktorými bolo doteraz porovnateľné. Prognóza nezohľadňuje vládou avizované opatrenia na zníženie deficitu.

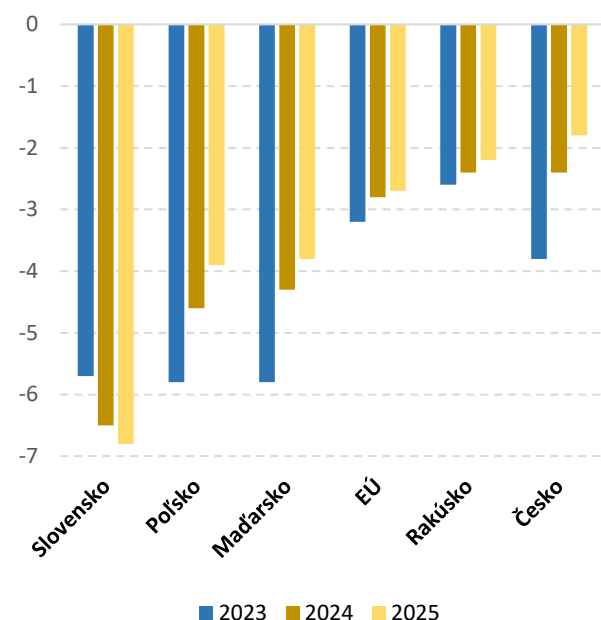
- Slovensko podľa EK dosiahne tento rok deficit 5,7 % a zaradí sa na 4. najhoršiu priečku v EÚ. V rokoch 2024 a 2025 počíta s nárastom deficitu na 6,5 % a 6,8 %. Slovenský deficit zhoršujú predovšetkým rozpočtovo nekrýté opatrenia ako daňový bonus na deti, zvyšovanie plátov vo verejnej správe či výstavba ciest, ktoré nadmerne zaťažujú rozpočet na strane výdavkov.
- Poľsko a Maďarsko majú tento rok podobne vysoký deficit ako Slovensko, takmer 6 %. Rozdiel je v tom, že kým na Slovensku EK očakáva zhoršenie, pri ostatných štátoch V4 a Rakúsku predpovedá účinnú konsolidáciu verejných financií (Graf 1). Na porovnanie, pri Česku EK odhaduje v roku 2025 deficit na úrovni 1,8 % HDP, čo je zhruba štvrtinová hodnota oproti Slovensku.
- Priemer EÚ by mal postupne klesať na 3,2 % a 2,7 % v roku 2025. Medzi premiantov patria Cyprus, Dánsko a Írsko, ktoré majú a mali by si udržať prebytkové hospodárenie.
- Dlh Slovenska v roku 2025 podľa EK dosiahne 62,9 %, čo by značilo porušenie Maastrichtských kritérií a dlhovej brzdy ukotvanej v ústavnom zákone.

SLOVENSKO JE V KRIMINALITE V RÁMCI EÚ PRIEMERNÉ, ALE VO V4 NAJHORŠIE

Slovensko je podľa Globálneho indexu organizovaného zločinu na 117. mieste zo 193 štátov a na 16. mieste v rámci EÚ, čo je mierne horší výsledok oproti priemeru. Výsledok zhoršuje najmä finančná a kybernetická kriminalita. Problémom je vysoká miera korupcie a prepojenia páchatelov so štátom.

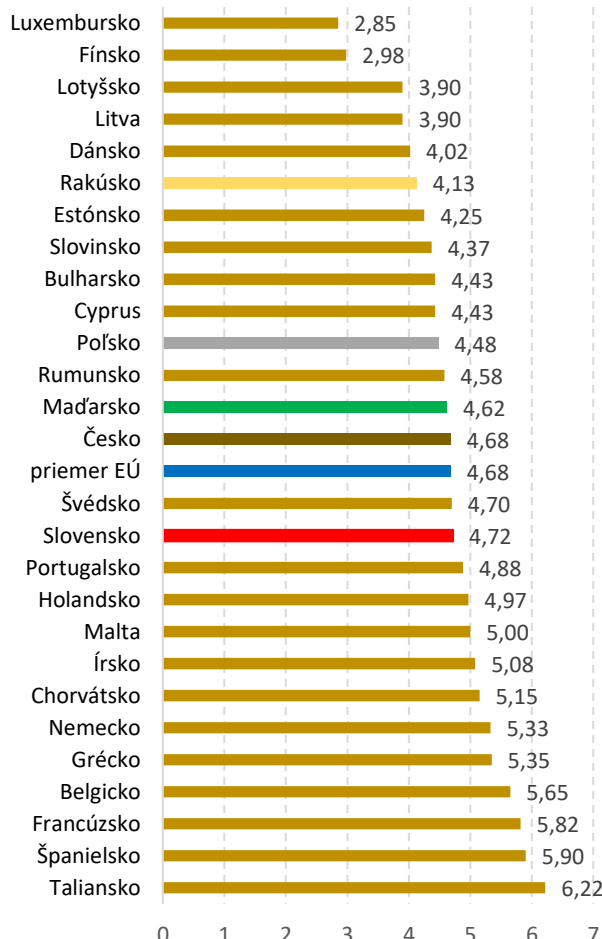
- Škála hodnotenia je od 1 (najnižšia úroveň kriminality) do 10. Slovensko dosahuje úroveň 4,72 (Graf 2). Všetky štáty V4 sa v rebríčku umiestnili mierne lepšie: Česko s rovnakým výsledkom ako priemer EÚ (4,68), Maďarsko (4,62), Poľsko (4,48) a Rakúsko s odskokom pred nimi (4,13). V rámci EÚ je na tom najlepšie Luxembursko (2,85) a najhoršie skóre dosahuje Taliansko (6,22).
- Od hodnotenia v roku 2021 kriminalita na Slovensku v indexe stúpila o tri stotiny (z úrovne 4,69) a Slovensko bolo rovnako z V4 posledné. V celkovom poradí si Slovensko polepšilo o 10 priečok.
- Skóre Slovenska kazí najmä finančná (6,5) a kybernetická kriminalita (6,0). Medzi najbežnejšie formy finančnej kriminality patria daňové úniky a podvody s DPH, či zneužívanie a sprenevera finančných prostriedkov vrátane fondov EÚ. Čoraz rozšírejšou sa stáva kybernetická finančná kriminalita (phishingové útoky).
- Pri Slovensku sú podľa indexu hlavnými páchatelia: aktéri prepojení so štátom (6,5), kriminálne siete (6,0) a zahraničné siete (5,0).
- Globálny index organizovaného zločinu je hodnotenie úrovne kriminality na svete zverejňované každý druhý rok. Zozbierané údaje preveruje viac ako 400 expertov. Index je kombináciou priemerných hodnôt indikátorov pre 3 oblasti: kriminálna scéna, organizovaný zločin a odolnosť štátu voči zločinu.

Graf 1: Prognóza deficitu v % HDP

Zdroj: Európska komisia

Graf 2: Priemerná úroveň kriminality pre štáty EÚ podľa Globálneho indexu organizovaného zločinu pre rok 2023

ŽIADEN ŠTÁT EÚ VLANI NEMAL PÔRODNOSŤ POTREBNÚ NA ZACHOVANIE POČTU OBYVATEĽOV BEZ MIGRÁCIE

Úhrnná plodnosť na Slovensku dosiahla v roku 2022 hodnotu 1,57 dieťaťa na ženu a naďalej zostala pod záchovnou úrovňou (2,1). Tú vlani nedosiahol ani jeden členský štát EÚ (Graf 3).

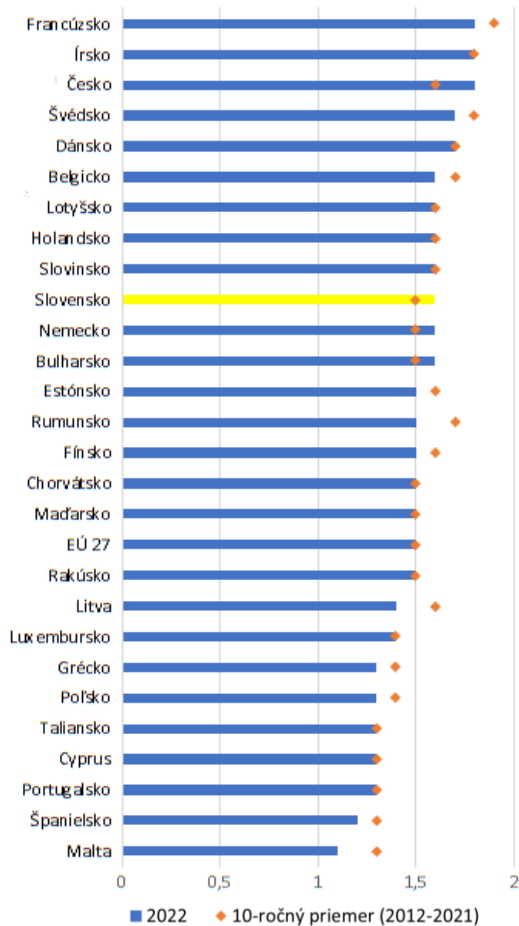
- Vlani bol priemerný vek prvoroďičiek na Slovensku 28 rokov – o 6 rokov vyšší ako pred 30 rokmi. Z celkového počtu 52 668 živonarodených detí sa 59 % narodilo v manželstve a 41 % mimo manželstva. Počet žien v reprodukčnom veku sa od vzniku Slovenska znížil o 7,8 % (Štatistický úrad SR).
- Vyššiu priemernú pôrodnosť ako 2 deti na ženu minulý rok dosiahli štyri okresy: Námestovo, Kežmarok, Gelnica a Sabinov. Na Slovensku je dôležitým faktorom vyššej plodnosti miera sobášnosti. Viac detí sa tiež rodí v regiónoch s vyšším podielom vidieckeho a rómskeho obyvateľstva. Vyplýva to z pripravovanej analýzy ISA o pôrodnosti.
- Slovensko malo naposledy úhrnnú plodnosť nad záchovnou úrovňou v roku 1988. Dlhodobá nízka pôrodnosť má silný dosah na demografickú štruktúru spoločnosti. Rastie priemerný vek (z 34,8 v roku 1996 na 41,6 v roku 2022) a pribúda podiel obyvateľstva v dôchodkovom veku (z 11,1 % v roku 1996 na 17,9 % v roku 2022), čo je veľká záťaž pre verejné financie.
- Najvyššiu pôrodnosť v EÚ dosiahol vlani Francúzsko, Írsko a Česko.

SLOVENSKO V POČTE PATENTOV ZAOSTÁVA, V REGIÓNE NAJVIAC ZA RAKÚSKOM

Slovensko vytvára a udeľuje málo patentov. V rámci EÚ je na 26. priečke pri udelených patentoch v prepočte na milión obyvateľov. Menej než 4 % firiem si chránia svoju značku, službu či tovar ochrannou známkou. Európsky priemer je takmer 10 %. (ÚPV)

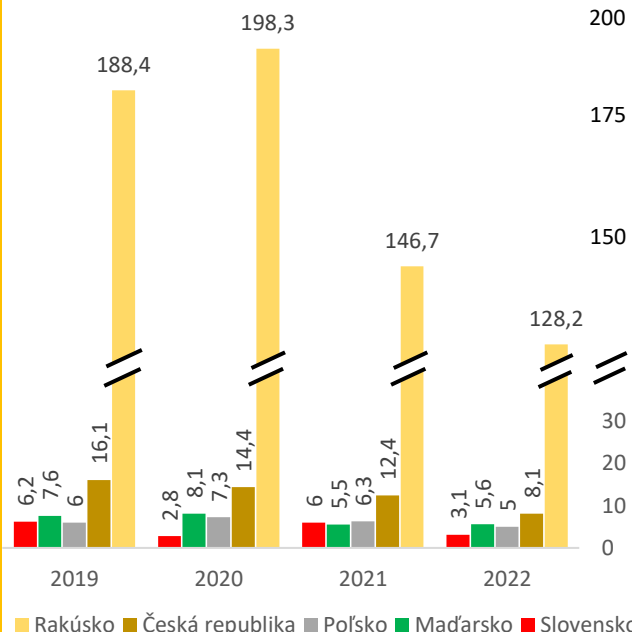
- V roku 2022 dostal Úrad priemyselného vlastníctva (ÚPV) 185 patentových prihlášok. Od podania prihlášky po udelenie patentu ubehne často aj viac rokov. V roku 2022 patentovú ochranu u nás získalo 101 vynálezov (v roku 2019 to bolo 92).
- Počet patentových prihlášok podaných zo Slovenska na Európsky patentový úrad (EPO) je ešte nižší. V roku 2022 ich bolo 49 a udelených patentov iba 17. V prepočte na milión obyvateľov s 3 udelenými patentami v regióne najviac zaostávame za Rakúskom (128) a Českom (8), ale aj Poľskom a Maďarskom (Graf 4).
- Fínsko malo v minulom roku 154 udelených patentov na milión obyvateľov. Lídrom medzi 39 členmi EPO je Švajčiarsko s 339 patentami na milión obyvateľov.
- Inovácie sú zdrojom hospodárskeho rastu a zvyšovania konkurencieschopnosti. Slovensko patrí do skupiny rozvíjajúcich sa inovátorov s výkonnosťou na úrovni 64,3 % priemeru EÚ (European Innovation Scoreboard 2022). Podľa ukazovateľa zaostávame vo vládnej a podnikateľskej podpore výskumu a vývoja, mobilite vedecko-technického ľudského kapitálu a v celoživotnom vzdelávaní.

Graf 3: Úhrnná plodnosť v EÚ v roku 2022 a priemer v rokoch 2012-2021 (deti na 1 ženu)

Zdroj: Population Reference Bureau

Graf 4: Udelené patenty na 1 milión obyvateľov (EPO)

Zdroj: Európsky patentový úrad (EPO)